

LÄÄNE-HARJU VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Paldiski

8. veebruar 2022 nr 1

Vaideotsus

Asjaolud ja menetluskäik

1. Lääne-Harju Vallavolikogu (edaspidi *vallavolikogu*) võttis 30.11.2021 vastu otsuse nr 95 „Arvamuse andmine Leetse uuringuruumi geoloogilise uuringu loa taotluse kohta“. Otsuse vastuvõtmise aluseks oli Keskkonnaameti poolt maapõueseaduse § 27 lõike 7 alusel arvamuse andmiseks 14.09.2021 kirjaga nr DM-116887-7 edastatud Marina Minerals OÜ geoloogilise uuringu loa taotlus. Lääne-Harju Vallavolikogu otsustas mitte nõustuda Lääne-Harju vallas Leetse uuringuruumis Marina Minerals OÜ-le geoloogilise uuringu loa andmisega.

2. Marina Minerals OÜ esitas 09.12.2021 Lääne-Harju Vallavolikogu 30.11.2021 otsuse nr 95 „Arvamuse andmine Leetse uuringuruumi geoloogilise uuringu loa taotluse kohta“ peale vaide, milles palub tunnistada nimetatud vallavolikogu otsus kehtetuks ja vallavolikogul vaadata uuesti läbi Keskkonnaameti poolt 14.09.2021 kirjaga nr DM-116887-7 edastatud Marina Minerals OÜ geoloogilise uuringu loa taotlus Leetse uuringuruumis ja otsustada uuesti kohaliku omavalitsuse üksuse arvamuse andmine.

3. Lääne-Harju Vallavolikogu edastas 15.12.2021 vaide esitajale (Marina Minerals OÜ-le) haldusmenetluse seaduse § 84 lõike 2 alusel teate vaide lahendamise tähtaja pikendamise kohta kuni 06.02.2022, kuna vaide lahendaja on Lääne-Harju Vallavolikogu ja järgmine korraline vallavolikogu istung toimub veebruaris 2022. Samuti oli vajalik täiendavalt selgitada kõiki asjassepuutuvaid asjaolusid.

Vaidealluvus

4. Haldusmenetluse seaduse § 71 lõike 1 järgi võib isik, kes leiab, et haldusaktiga või haldusmenetluse käigus on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi esitada vaide. Haldusmenetluse seaduse § 72 lõike 2 sätestab, et haldusmenetluse toimingu saab vaidlustada koos haldusaktiga ehk siis koos sisulise otsusega. Nimetatud säte on vajalik selleks, et välistada olukorrad, kus isik saab haldusmenetluse kestel vaidlustada vaidmenetlusega iga menetlustoiming, mistõttu ei ole haldusorganil võimalik haldusakti välja anda mõistliku aja jooksul ja menetleda isiku taotlust efektiivselt Riigikohus on 10.06.2010 määruses nr 3-3-1-38-10 (punktid 14, 17, 18) pidanud võimalikuks aktsepteerida kohaliku omavalitsuse poolt nõusoleku andmisest keeldumist kui menetlustoimingu halduskohtus eraldiseisvat vaidlustamist üksnes põhjusel, et kohaliku omavalitsuse nõusoleku puudumise korral ei ole loa andjal õiguspäraselt võimalik luba välja anda või on selleks vajalik Vabariigi Valitsuse nõusolek. Kuna maapõueseaduse § 35 lõike 1 punkti 10 järgi on kohaliku omavalitsuse uuringuloo andmisega mittenõustumine uuringuloo andjale uuringuloo andmisest keeldumise aluseks, siis on Marina Minerals OÜ isik, kellel on õigus vaide esitamiseks.

5. Haldusmenetluse seaduse § 73 lõike 1 järgi toimub vaide lahendamine, kui seadusega ei ole sätestatud teistsugust vaidealluvust, haldusakti andnud või toimingut sooritanud haldusorgani üle teenistuslikku järelevalvet teostava organi poolt. Vallavolikogu üle teenistuslikku järelevalvet teostav organ puudub. Seega peab vastavalt sama paragrahvi lõikele 2 vaide lahendama haldusakti andnud või toimingut sooritanud haldusorgan ehk vallavolikogu.

Vaide läbivaatamine

6. *Vaide esitaja leiab, et geoloogilise uuringu ja/või maavara kaevandamine rohevõrgustiku tuumalal või koridoril ei ole midagi enneolematut või keelatud. Karjäärid on ajutise iseloomuga ehk ammendunud ja korrastatud karjäär antakse hiljem loodusele tagasi, mistõttu ei avalda need rohevõrgustikule negatiivset mõju. Näiteks paikneb Lääne-Harju valla territooriumil asuv Aarnamäe liivakarjäär rohevõrgustiku alal, kuid see ei takista rohevõrgustiku toimimist.*

6.1 Vallavolikogu ei saa nõustuda väitega, et rohevõrgustiku olemasolu ei sea piiranguid maakasutusele. Ökoloogilise võrgustikuna toimimiseks ja puhkefunktsiooni pakkumiseks peab rohevõrgustik olema terviklik, sealjuures tuleb vältida nn konfliktalade tekkimist. Lääne-Harju valla rohevõrgustiku analüüsis (Hendrikson & Ko, 2021; töö nr 20003647) nähakse Pakri poolsaart just piirkonnana, kus üha intensiivistuva tööstus- ja äritegevuse tõttu satub surve alla rohevõrgustiku eesmärgipärane toimimine. See tähendab, et erinevad taristuobjektid konkureerivad ühele ja samale territooriumile. Antud juhul soovitakse karjääri rajada looduslikule metsamaale, mille juhtfunktsiooniks on kehtiva Paldiski linna üldplaneeringu (kehtestatud Paldiski Linnavolikogu 14.06.2005 määrusega nr 15) kohaselt looduslik haljasmaa ja kaitsehaljastus. Kuigi maavara ammendamise järel korrastatakse karjäär, on tegemist maastiku ja ala kasutuse pöördumatu muutusega. Vähem oluliseks ei saa pidada ka kaevandamisega seotud mõjuresid (müra, tolm) elusloodusele. Võttes aluseks vajaduse säilitada jätkusuutlik elukeskkond leiab vallavolikogu, et geoloogilise uuringu teostamine juba ehitussurve all oleval rohevõrgustiku alal on perspektiivitu.

6.2 Harju maakonnaplaneeringus 2030+ (kehtestatud riigihalduse ministri 09.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/78) määratletud rohevõrgustiku tuumalal (T9) paikneb Aarnamäe liivakarjäär. Lääne-Harju valla rohevõrgustiku analüüsi tulemusel on aga rohevõrgustiku paiknemist antud asukohas korrigeeritud nii, et olulise mõjuga objekt (Aarnamäe liivakarjäär) jääks väljapoole rohevõrgustikku. Eesmärgiks on tagada rohevõrgustiku toimimine ökoloogiliselt sidusa võrgustikuna, mis leevendaks inimtegevuse tagajärjel tekkinud ökosüsteemide killustatust. Uute konfliktalade tekitamine ei oleks kooskõlas rohevõrgustiku üldiste põhimõtetega ja eesmärkidega.

7. *Vaide esitaja leiab, et juba töötavate ja kavandatavate tuulikute olemasolu ei takista geoloogiliste uuringute läbiviimist ja võimalikku maavara kasutuselevõttu. Piirkond on tuulikute tööst juba mõjutatud ja võimaliku karjääri rajamisega tuulikute vahele metsa sisse ei lisanduks olulist keskkonnamõju ega takistaks tuulikute tööd.*

7.1 Vallavolikogu leiab, et antud juhul ei ole asjakohane keskenduda vaid ühele olulise ruumilise mõjuga objektile (tuulepargile) ja tähtis on vaadelda kõikide, nii olemasolevate kui ka kavandatavate, objektide (tuulepargi, Paldiski endise tuumaobjekti, radioaktiivsete jäätmete lõppladestuspaiga) kumulatiivset mõju piirkonna sotsiaalsele ning keskkonnaalasele vastupanuvõimele. Kavandatav karjäär koos olemasolevate objektidega ületaks piirkonna talumisvõimet, killustaks rohevõrgustikku ja mõjutaks negatiivselt selle toimimist.

8. *Vaide esitaja ei pea õigeks, et Lääne-Harju Vallavolikogu on geoloogilise uuringu loa taotlusele arvamuse andmisel võtnud siduvalt arvesse AS A.L.A.R.A juhi seisukohta, sealjuures jätnud välja toomata ja arvestamata asjaolu, et AS A.L.A.R.A juhataja on ühe võimalusena näinud geoloogilise uuringu loa taotlusele arvamuse avaldamise edasilükkamist vähemalt seni,*

kuni on selgunud radioaktiivsete jäätmete lõpladestuspaiga uuringute ja kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu, sealhulgas keskkonnamõju hindamise tulemused (uuringute esimene etapp lõpeb 2023. aastal ja teine etapp 2025. aastal). Samas ei nõustu vaide esitaja antud ettepanekuga täielikult, kuid on siiski seisukohal, et mistahes täiendaval uuringul piirkonnas ei saa olla negatiivset mõju teiste tegevuste planeerimisel. Vaide esitaja leiab, et geoloogilised uuringud annaksid lisaks maavara leviku kohta lisaandmete saamisele vajalikku informatsiooni ka radioaktiivsete jäätmete lõpladestuspaiga planeerimiseks. Kavandatav geoloogiline uuring ei kujuta ohtu Paldiski endisele tuumaobjektile ja võimalikule puistematerjali kaevandamisele piirkonnas.

8.1 Vallavolikogu ei saa nõustuda väitega, et AS A.L.A.R.A juhatuse esimehe seisukohta on otsuses kajastatud siduvana. Vastavalt HMS §-le 6 on haldusorgan kohustatud menetlevas asjas selgitama välja olulise tähendusega asjaolud ja vajaduse korral koguma selleks tõendeid oma algatusel. Tulenevalt eeltoodust edastas Lääne-Harju Vallavalitsus geoloogilise uuringu loa taotluse AS-ile A.L.A.R.A arvamuse andmiseks ja tõi juhatuse esimehe arvamuse geoloogilise uuringu loa taotlusele arvamuse andmise otsuses välja.

8.2 Vallavolikogu on seisukohal, et asjakohane menetlus võimalikult varajases etapis aitab hinnata kavandatava tegevuse perspektiivikut, tuua välja asjaolud, mis võivad takistada hilisemat kaevandamisloa väljastamist. Mõjutatavateks asjaoludeks on taotletava geoloogilise uuringuruumi paiknemine Paldiski endise tuumaobjekti lähialal ja vallavolikogu 28.01.2020 otsusega nr 6 algatatud eriplaneering radioaktiivsete jäätmete lõpladestuspaigale sobiva asukoha leidmiseks. Eeltoodud asjaolud võimaldavad kaevandamisloa eesõigust lootval isikul ratsionaalselt planeerida kavandatava tegevusega kaasnevaid ajalisi ja rahalisi kulutusi.

8.3 Maapõueseaduse § 4 lõike 2 kohaselt on maavara geoloogilise uuringu eesmärgiks ühemõtteliselt maavara arvele võtmise ja kaevandamise eesmärgil tehtav töö (ärihuvi) ning tegemist ei ole teadusliku uuringuga. See tähendab, et kui geoloogilise uuringu käigus leidub maavarana arvele võtmiseks väärilist materjali on uuringu loa taotleja järgmiseks võimalikuks sammuks ettepaneku tegemine maardla moodustamiseks, millele järgneb kaevandamisloa taotluse koostamine ja loa taotlemine. Vallavolikogu ei pea asjakohaseks vaide esitaja arvamust, et geoloogilise uuringu üheks eesmärgiks saaks olla informatsiooni kogumine radioaktiivsete jäätmete lõpladestuspaiga planeerimiseks. Majandus- ja taristuministri 24.04.2015 määruse nr 32 kohaselt saadakse ehitise planeerimiseks, projekteerimiseks ning ehitamiseks vajalikke andmeid pinnasekihtide ja maapõue kohta ehitusgeoloogilise uuringu käigus.

9. *Vaide esitaja leiab, et kruusa ja liiva uurimine ei mõjuta kõrval oleval kinnistul paiknevat võimalikku jääkreostust, sest geoloogilisi uuringuid kavandatakse üleval pool kvaternaari pehmeid setteid.*

9.1 Vallavolikogu hinnangul on õiguspärane, et geoloogilise uuringu luba omavat ettevõtet teavitatakse kõikidest esineda võivatest riskidest juba loa taotlemise etapis. Vaatamata sellele, et jääkreostusobjekt (JRA0000248) paikneb Keskkonnaregistri andmete kohaselt kõrvalkinnistul ja õliga saastunud pinnas eemaldati 90. aastatel on õli imunud pinnase all olevasse paekivisse, kus kivimi kihtides olevatest lõhedest võib see suurvee ajal sattuda Paldiski endise tuumaobjekti kanalisatsiooni. Seega puuduvad täpsed andmed jääkreostuse tegeliku levikuala ja iseloomu kohta. Juba geoloogilise uuringu planeerimisel on oluline arvestada võimalusega, et kaeveõõnete rajamise käigus tuleb käidelda saastunud materjali. Eelneva tähelepanuta jätmine võib avaldada negatiivset mõju keskkonnale.

10. *Vaide esitaja leiab, et kuna taotletav Leetse uuringuruumi territooriumil ei paikne looduskaitselisi piiranguid, siis on meelevaldne Lääne-Harju Vallavolikogu väide, et uuringuruum asub kaitstavate loodusobjektide mõjualas. Täpsemalt puudub informatsioon, et kavandatav geoloogiline uuring ja perspektiivne puistematerjali kaevandamine võiks ohustada eemal paiknevaid looduskaitselisi objekte või vääriselupaiku.*

10.1 Lääne-Harju Vallavolikogu hinnangul on asjakohane menetluse käigus tähelepanu juhtida kõikidele nii geoloogilise uuringuga kui ka perspektiivse kaevandamisega seonduvatele võimalikele mõjudele. Geoloogilist uuringut soovitakse läbi viia ja kaevandamisluba taotleda piirkonnas, mis kuulub terviklikult rohevõrgustiku koosseisu ehk alale, kuhu on koondunud üldine elurikkus (sealhulgas kaitstavad taime- ja loomaliigid). Rohevõrgustiku planeerimise põhimõtete kohaselt on ökosüsteemide jätkusuutlikkuse tagamiseks vajalik kaitsealade sidusus ülejäänud rohevõrgustiku komponentidega. Arvestades eeltoodut ja taotletava uuringuruumi asukohta ning võimalikke kaevandamisaegseid (müra, tolm) ja -järgseid (maakasutuse pöördumatu muutus) mõjusid on võimalik negatiivne mõju kaitsealustele loodusobjektidele.

11. Vaide esitaja hinnangul on lubamatu pidada maavarade uurimist ja kaevandamist oluliseks negatiivset keskkonnamõju tekitavaks majandusharuks ja palub täpsustada, millist olulist negatiivset mõju tekitaks geoloogiline uuring või puistematerjali kaevandamine poole kilomeetri kaugusel metsas asuvatele majapidamistele. Eelkõige silmas pidades, et piirkonnas on juba olemas suure kiirgusohuga ehitis, jääkreostusobjekt ja tuulepark.

11.1 Vallavolikogu ei saa nõustuda antud väitega. Piirkonda kavandatavad või olemasolevad majapidamised ei välista lõplikult uuritava alal maavara kasutuselevõttu, kuid see ei tähenda, et potentsiaalne maavara kaevandamine ei mõjutaks piirkonna majapidamisi negatiivselt. Lähtudes olemasolevate karjääride tegevusega seonduvast praktikast võib eeldada, et elamualale võib kaasnedagi negatiivseid mõjusid ja häiringuid. Ainuüksi maavara kaevandamisega kaasnev maastikukasutuse muutus on oluliseks häiringuks, kuna seni teadaoleva informatsiooni põhjal on maakonnaplaneeringuga elamualad kavandatud rohevõrgustiku alale. Negatiivne mõju avaldub nii kinnistute omanike elukvaliteedile kui ka kinnistu väärtusele. Sellise muutuse põhjustab juba oletus, et piirkonnas võib hüpoteetiliselt tekkida maavara kaevandamine. Seega kahjustab taotletav tegevus oluliselt mõjualal asuvate kinnisasjade omanike huve.

11.2 Maapõueseaduse § 35 lõike 1 punkti 4 kohaselt keeldutakse geoloogilise uurimistöö loa või uuringuloa andmisest juhul, kui tegevusega kaasneb keskkonnoaht. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 5 alusel on keskkonnoaht olulise keskkonnoahäiringu tekkimise piisav tõenäosus. Keskkonnoahäiring on inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule, varale või kultuuripärandile. Keskkonnoahäiring on ka ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. On tõenäoline, et uuringutega ja kaevandamisega tekib keskkonnoahäiring ehk siis inimtegevusega kaasnev vahetu ebasoodne keskkonna kaudu toimiv mõju lähedal asuvate kinnisasjade omanikele.

11.3 Lähtuvalt käesoleva otsuse punktis 7.1 väljatoodust on vallavolikogu seisukohal, et piirkonna vastupanuvõime ja esinevate keskkonnoaalaste ning sotsiaalsete mõjude hindamisel on oluline arvestada ka juba olemasolevate ja kavandatavate objektide kumulatiivse mõjuga. Seega ei ole asjakohane vaide esitaja väide, et kuna piirkonnas paiknevad juba olemasolevad olulise ruumilise mõjuga objektid, siis on maavara kaevandamise eesmärgil tehtav geoloogiline uuring antud piirkonda sobiv.

12. Vaide esitaja juhib tähelepanu, et Eesti Geoloogiateenistuse uurimistöös „Ehitusmaavarade levik, kaevandamine ja kasutamine Harju maakonnas“ on riik juba planeerinud maavarade vajadust ja perspektiivalasid rõhutades asjaolu, et kuna mitmed suure materjalivajadusega taristuobjektid on planeeritud just Pakri poolsaarele, siis toetab maakonna tasemel tehtud uuring juba praegu maavara uurimist ja kasutuselevõttu Leetse uuringuruumis.

12.1 Vallavolikogu leiab, et vaidlustatud volikogu otsuses on asjakohaselt rõhutatud seisukohta, et uute kaevanduste avamist piirkonnas on otstarbekas kaaluda alles siis, kui vähemalt maakonna tasandil on riigi vajadused ja perspektiivid maavarade kasutusele võtmiseks läbi planeeritud.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 5 kohaselt on Eesti loodusvarad ja loodusressursid rahvuslik rikkus, mida tuleb kasutada säästlikult. Säästlik ja otstarbekas on ammutada maavara olemasolevatest tegutsevatest karjääridest kuni sealse ressursi ammendumiseni ja mitte hõivata selleks uusi alasid. Oluline on arvestada asjaolu, et Vabariigi Valitsus algatas 23.12.2021 korraldusega nr 447 Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise. Teemaplaneeringu eesmärgiks on lähtuvalt riigi huvist koostöös kohaliku omavalitsuste üksustega määrata perspektiivsed alad ehitusmaavarade uuringualade paiknemiseks arvestades teiste puudutatud isikute huvidega ja võttes arvesse nii majanduslikke, kultuurilisi, sotsiaalseid kui ka looduskeskkonnale avalduvaid mõjusid. Enne selge ühiskondliku kokkuleppe saavutamist, ei ole mõistlik algatada menetlusi, mis ei ole kooskõlas või oleksid vastuolus tulevaste kokkulepetega ja maavarade säästliku kasutamise põhimõtetega.

13. Vaide esitaja leiab, et taotletav Leetse uuringuruumi ala sobib maavara uurimiseks ja kasutuselevõtuks, sest puudub oluline negatiivne mõju nii inimasustusele kui ka loodusele.

13.1 Kohalikul omavalitsusel on Eesti Vabariigi põhiseaduse § 154 kohaselt õigus otsustada ja korraldada kohaliku elu küsimusi ehk teostada oma põhiseaduslikku enesekorraldusõigust arvestades omavalitsusüksuse ja kohaliku kogukonna huve ning kaaludes seejuures keskkonnavalaseid ja sotsiaalseid argumente. Juba geoloogilise uuringu loa menetluses raames on õiguspärane kaaluda ja arvestada maavara kasutuselevõtmisega seotud võimalikke asjaolusid ning seda on ka vallavolikogu vaidlustatud otsuses teinud. Vallavolikogu rõhutab, et arvestada tuleb Pakri poolsaare eripäraga ja asjaoluga, et taotletav uuringuruum paikneb rohevõrgustiku tuumalal, kus on olemas või kuhu kavandatakse olulisi ruumilist mõju avaldavaid ehitisi. Lähtudes eeltoodust on vallavolikogu seisukohal, et kaevandamine antud piirkonnas võimendaks nii sotsiaalseid kui ka keskkonnavalaseid häiringuid ja seetõttu ei ole otstarbekas teostada geoloogilisi uuringuid, mille eesmärk on ühemõtteliselt maavara arvele võtmine ja kaevandamine.

Haldusmenetluse seaduse § 85 punkti 4, § 86 lõike 1 ja § 87 lõike 1 alusel, lähtudes eeltoodust ja arvestades vallavolikogu alatise keskkonna- ja planeeringutekomisjoni 31.01.2022 seisukohta

1. Jätta Marina Minerals OÜ poolt 09.12.2021 esitatud vaie Lääne-Harju Vallavolikogu 30.11.2021 otsuse nr 95 „Arvamuse andmine Leetse uuringuruumi geoloogilise uuringu loa taotluse kohta“ kohta rahuldamata.

2. Otsus jõustub teatavastegemisest.

3. Teha otsus teatavaks vaide esitajale Marina Minerals OÜ-le.

4. Isikul, kelle vaie jääb vaidemenetluses rahuldamata või kelle õigusi on vaidemenetluses rikutud, on õigus korralduse peale esitada kaebuse Tallinn Halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates käesoleva otsuse teatavastegemisest.

(allkirjastatud digitaalselt)
Tanel Lambing
vallavolikogu aseesimees